

Ἡ 25η Μαρτίου ἐλευθερίας σύμβολο.

Νικολάου Γ. Ξεξάκη
Ὁμότιμου Καθηγητῆ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν
Ἐπίτιμου Μέλους τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ
Προέδρου τῆς Ἑστίας Θεολόγων Χάλκης καὶ Φίλων αὐτῆς

Μεταξὺ τῶν πολλαπλῶν σημαντικῶν μηνυμάτων, τὰ ὁποῖα ἐκπέμπει ἡ 25η Μαρτίου 1821, κεντρικὴ θέση κατέχει τὸ πολυτιμότεο, ἱερὸ καὶ πάντοτε ἐπικαιρὸ ἀγαθὸ τῆς ἐλευθερίας. Ἡ 25η Μαρτίου εἶναι ἡμέρα διπλῆς γιορτῆς, θρησκευτικῆς καὶ ἐθνικῆς, ἡ ὁποία προκαλεῖ στὸν Ὁρθόδοξο Ἕλληνα ἔντονα αἰσθήματα συγκίνησης, χαρᾶς, ὑπερηφάνειας, ψυχικῆς ἀνάτασης, προβληματισμοῦ καὶ καθήκοντος.

Ἡ Ἐκκλησία μας γιορτάζει τὸν εὐαγγελισμό τῆς Θεοτόκου, ὁ ὁποῖος δίνει τὸ ἄγγελμα τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἀπολύτρωσης καὶ τῆς σωτηρίας ὁλόκληρου τοῦ ἀνθρώπινου γένους, ὅπως ψάλλει: «Σήμερον τῆς σωτηρίας ἡμῶν τὸ κεφάλαιον...». Ὁ Θεὸς Λόγος, τὸ δεύτερο πρόσωπο τῆς Ἁγίας Τριάδας, σαρκώνεται, γίνεται ἄνθρωπος, ἐκ Πνεύματος ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου -ὅπως αὐτὸ μαρτυρεῖται καὶ στὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως- γιὰ νὰ ἀπελευθερώσει τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὴν ἁμαρτία καὶ νὰ τὸν ὀδηγήσει στὸ ἀρχαῖο κάλλος τῆς παραδείσιας κατάστασης, στὴν κοινωνία μὲ τὸν Θεό.

Ἀλλὰ ἡ Ὁρθόδοξη Ἑλλάδα, παράλληλα πρὸς τὴ θρησκευτικὴ, γιορτάζει καὶ τὴν ἐθνικὴ τῆς ἐλευθερία. Ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς ἐπιβολῆς τοῦ στυγεροῦ καὶ ἀποτρόπαιου ὀθωμανικοῦ ζυγοῦ (1453), βασικὸ μέλημα καὶ ὄραμα τῶν ὑπόδουλων Ἑλλήνων ὑπῆρξε ἡ ἐπανάκτηση τοῦ πολυτιμότεου ἀγαθοῦ τῆς ἐλευθερίας. Τὸν διακαῆ καὶ ἐναγώνιο αὐτὸ πόθο τοῦ Ἕλληνα ἐκφράζει εὐγλωττα καὶ τὸ γνωστὸ ποίημα «Ὁ βράχος καὶ τὸ κύμα» τοῦ μεγάλου μας ποιητῆ Ἀριστοτέλη Βαλαωρίτη. Ὁ βράχος ἦταν πελώριος, ἡ Ὄθωμανικὴ Αὐτοκρατορία τεράστια σὲ καταπίεση. Παράλληλα, ἡ δίψα τοῦ Ἕλληνα γιὰ ἐλευθερία ὑπῆρξε, ἀναμφίβολα, ἀκατανίκητη, ἀδάμαστη, ἄσβεστη. Ἔτσι, ὅταν ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξερράγη, συντονισμένα πλέον, ἡ ἐπανάσταση τῆς ἐθνεγερσίας, τὴν 25η Μαρτίου 1821, κατὰ τὴν ὁποία ὁ φλογερὸς Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανὸς ὕψωσε τὸ ἱστορικὸ Λάβαρο στὴν Ἱερὰ Μονὴ τῆς Ἁγίας Λαύρας. Κληρὸς καὶ λαὸς ἀντιστάθηκαν καὶ πολέμησαν μὲ ἠρωισμό καὶ αὐτοθυσία, γιὰ νὰ διατηρήσουν τῆς ἑλληνορθόδοξης ταυτότητά τους, γιὰ τοῦ Χριστοῦ τὴν πίστη τὴν ἁγία καὶ γιὰ τῆς Πατρίδος τὴν ἐλευθερία.

Γιὰ τὴν πραγματοποίησιν, λοιπόν, τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ ἀπελευθερωτικοῦ ἀγῶνα, δύο ἦταν οἱ φωτεινοὶ σηματοδότες, ἄρρηκτα μεταξύ τους συνδεδεμένοι, ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν πατρίδα καὶ ἡ πίστη στὸν Θεό. Αὐτὸ ἀποτυπώνεται καὶ στὴ διακήρυξη τῆς Α' Ἐθνικῆς Συνέλευσης στὴν Ἐπίδαυρο, τὴν 15η Ἰανουαρίου 1822, ὅπου χαρακτηριστικὰ ἐπισημαίνεται: «Ὁ κατὰ τῶν Τούρκων πόλεμος ἡμῶν ...εἶναι πόλεμος ἐθνικός, πόλεμος ἱερός... Ὁ ὕψιστος Θεὸς μᾶς ἐβόηθησε... εἰς τὸ τοιοῦτον μέγα τῷ ὄντι ἐγχείρημα». Ἐπίσης, οἱ συγκροτήσαντες τὴ Γ' Ἐθνικὴ Συνέλευση (16/4/1826) «διακηρύττουν ὅλοι, μιᾷ φωνῇ καὶ μιᾷ γνώμῃ, ἐξ ὀνόματος ὄλου τοῦ λαοῦ τῆς Ἑλλάδος, ὅτι ἡ σταθερὰ ἀπόφασίς του εἶναι... νὰ ζήσει καὶ νὰ ἀποθάνῃ ἀκλόνητος εἰς τὰ ἱερὰ δόγματα τῆς χριστιανικῆς αὐτοῦ πίστεως, εἰς ὑπεράσπισιν τῆς ὁποίας χύνονται ρεῖθρα αἱμάτων καὶ δακρύων, εἰς ὅλον τὸ πρόσωπον τῆς ἑλληνικῆς γῆς, καὶ νὰ ἀγωνισθῇ μέχρι τελευταίας του ἀναπνοῆς εἰς ἀπόκτησιν τῆς Πατρίδος του...».

Βέβαια, πολλὰ καὶ διάφορα ὑπῆρξαν οἱ πτυχὲς καὶ οἱ φάσεις τοῦ ἑλληνικοῦ ἀπελευθερωτικοῦ ἀγῶνα: δόξας, θριάμβου καὶ ψυχικῆς ἐνότητος ἀφενός, ζοφερῶν καὶ λυπηρῶν καταστάσεων διχόνοιας ἀφετέρου. Πτυχὲς θετικῆς, πού ἀποτελοῦν παράδειγμα πρὸς μίμησιν· πτυχὲς ἀρνητικῆς, πού συνιστοῦν παράδειγμα πρὸς ἀποφυγὴν. Ἡ ἱστορία τοῦ Ἕθνους εἶναι μέγας δάσκαλος καὶ ὅταν ἀγνοεῖται, ἀκολουθοῦν, ἀναμφίβολα, ἀρνητικὰ ἀποτελέσματα καὶ συμφορὲς.

Τὸ δῶρο τῆς ἐλευθερίας, τὸ ὁποῖο μᾶς κληροδότησαν οἱ πρόγονοί μας με τόσες θυσίες, στηριζόμενοι σὲ ἀρχὲς καὶ ἀξίες, ἐμπνεόμενοι ἀπὸ τὴν ἑλληνορθόδοξη παράδοση, ἔχουμε χρέος νὰ διαφυλάξουμε μὲ εὐγνωμοσύνη, καὶ καθῆκον νὰ χρησιμοποιήσουμε μὲ πιστότητα. Ἡ ἐλευθερία δὲν εἶναι ἀναρχία καὶ ἀσυδοσία, ὅπως, δυστυχῶς, συχνὰ παραποιεῖται καὶ παρερμηνεύεται τὸ ὀρθὸ νόημά της. Ὁ ἀπόστολος Πέτρος λέγει σχετικὰ, ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἔχουμε τὴν ἐλευθερία σὰν πρόσχημα γιὰ νὰ ἐπιτελοῦμε ἔργα κακίας, «μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας τὴν ἐλευθερίαν» (Α΄ Πέτρ. 2,16). Ἀλλὰ καὶ ὁ μεγάλος ἐθνεγέρτης Ρήγας Φεραῖος τονίζει ὅτι «Κ' ἡ ἀναρχία ὁμοιάζει τὴν σκλαβιά...». Ἐλευθερία δὲν σημαίνει ὅτι πράττω ὅτιδήποτε ἐπιθυμῶ. Ἡ ἐλευθερία κινεῖται μέσα σὲ ὅρια, δὲν εἶναι ἀύθαιρσία.

Στοὺς σημερινούς ἄστατους, κρίσιμους καὶ δυσχείμερους καιροὺς, τοὺς ὁποίους διερχόμεστε, ὡς συνέπεια τῆς πνευματικῆς κρίσης, οφείλουμε νὰ ἀφυπνισθοῦμε, νὰ προστατεύσουμε τὸ ἀγαθὸ τῆς ἐλευθερίας, τὴν ὑπόσταση τοῦ Ἔθνους, τὴν ἑλληνορθόδοξη ὄντοτήτά του. Νὰ διαφυλάξουμε τὸ θεῖο αὐτὸ δῶρο τῆς ἐλευθερίας γιὰ νὰ καταστεῖ ἡ κοινωνία, μὲ τὴν ὀρθὴ χρῆση του καὶ τὴν πρέπουσα παιδεία, περισσότερο ἀνθρώπινη, μακριὰ ἀπὸ τὴ διαφθορά, τὴν διαπλοκή, τὴν ἐκμετάλλευση, τὴ βία, τὴν καταπίεση· τὸ ἀνθρώπινο πρόσωπο νὰ γίνεῖ σεβαστὸ καὶ ἀντάξιο τῆς ἀποστολῆς του καὶ τὸ νόημα τῆς ζωῆς του νὰ ἀποβεῖ ἐλπιδοφόρο καὶ δημιουργικό.

Τιμὴ καὶ εὐγνωμοσύνη στοὺς ἡρωικούς ἀγωνιστὲς τῆς ἐλληνικῆς ἐθνεγεροσύνης!